

3

EFEKTIVNOST TRHU

Koordinace ekonomiky

1. **příkaz** – CPE: centrální plán, státní vlastnictví, vertikální struktura
 2. **trh** – TE: směna, soukromé vlastnictví, horizontální struktura
- Smíšená ekonomika

Tržní rovnováha

- Maximalizuje rovnovážná cena blahobyt prodávajících a kupujících?
- Tržní rovnováha – odráží, jak trhy alokují vzácné zdroje
- Na otázku, zda je tržní alokace žádoucí odpovídá ekonomie blahobytu

Ekonomie blahobytu

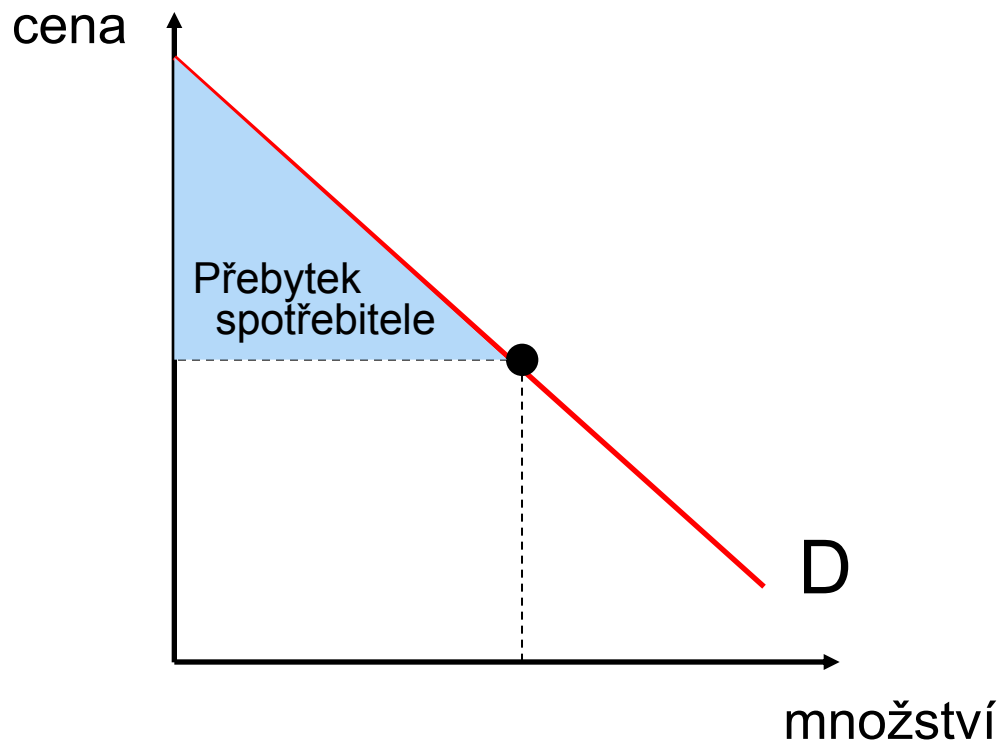
- = studium, jak alokace zdrojů ovlivňuje ekonomický blahobyt
- nakupující i prodávající na trhu získávají
- rovnováha na trhu maximalizuje celkový blahobyt prodávajících a kupujících

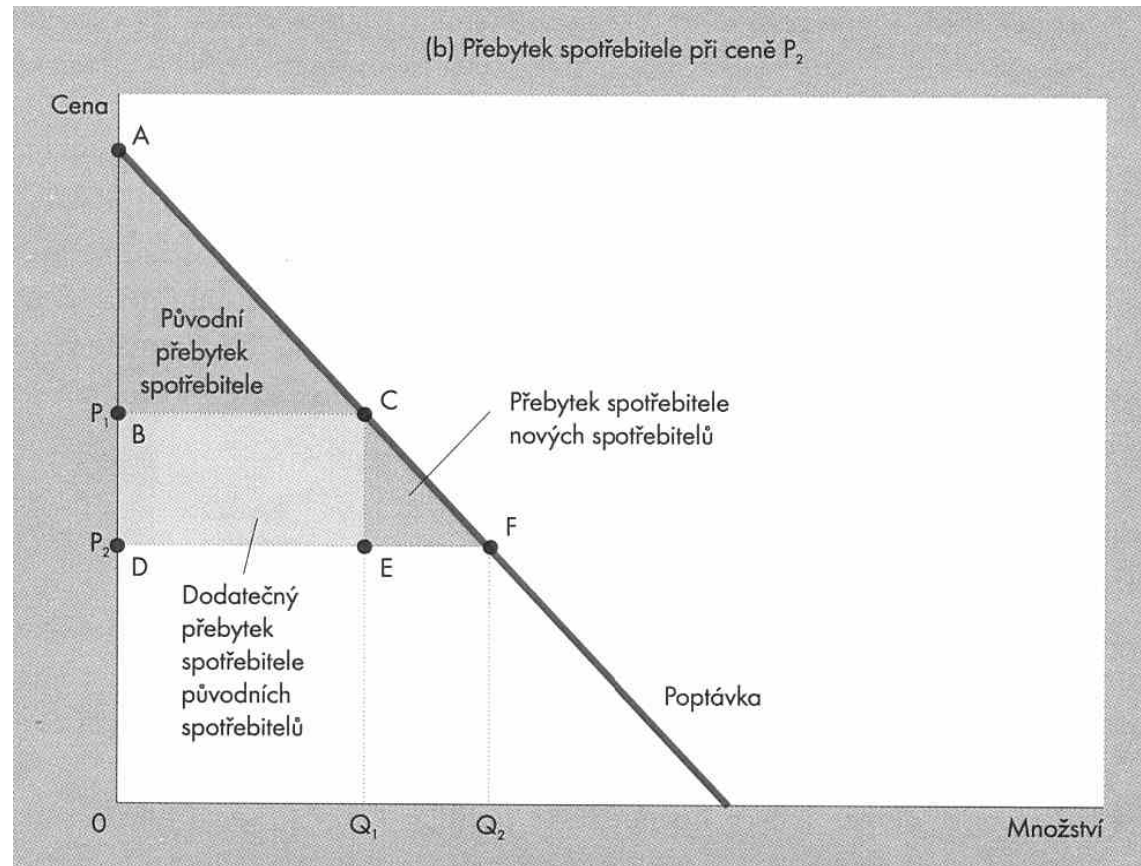
Přebytek spotřebitele, přebytek výrobce

- **Přebytek spotřebitele** = rozdíl mezi tím, co je kupující ochoten zaplatit a tím, co skutečně zaplatí
- **Přebytek výrobce** = rozdíl mezi cenou, kterou prodávající skutečně dostane a cenou, za kterou by byl ještě ochoten prodat

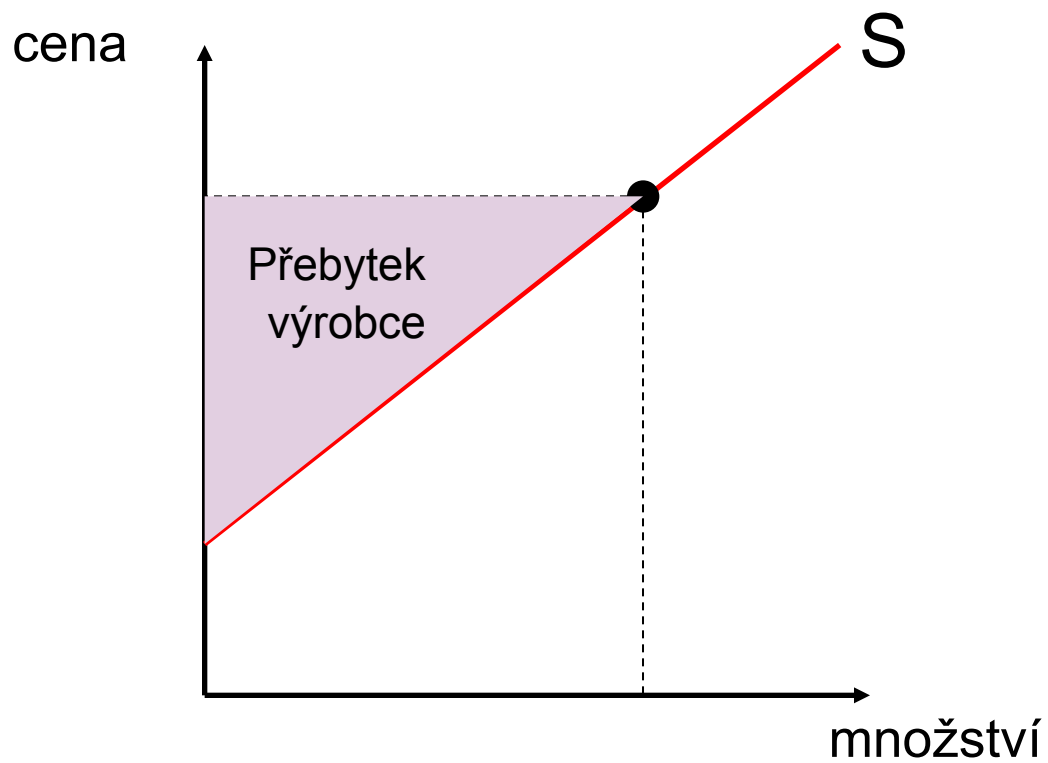
Přebytek spotřebitele

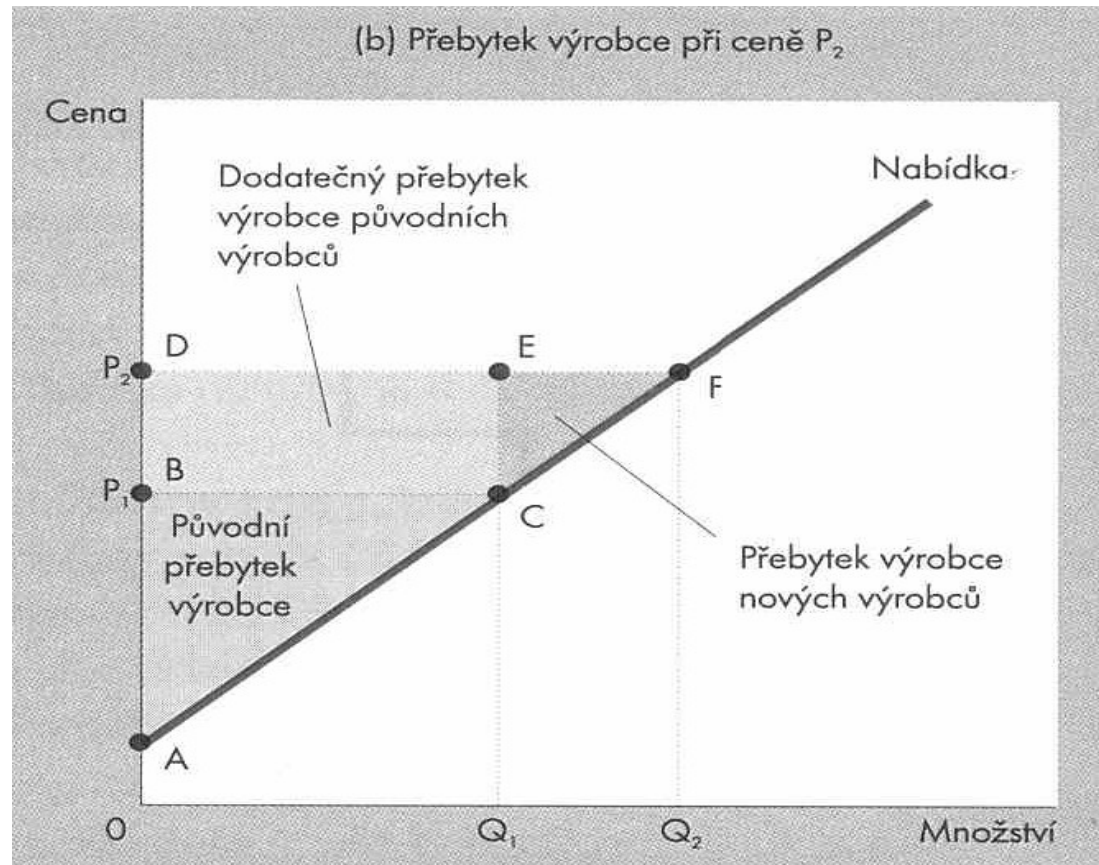
Změna přebytku spotřebitele

Přebytek výrobce

Změna přebytku výrobce

Celkový přebytek a efektivnost

=

přebytek spotřebitele

+

přebytek výrobce

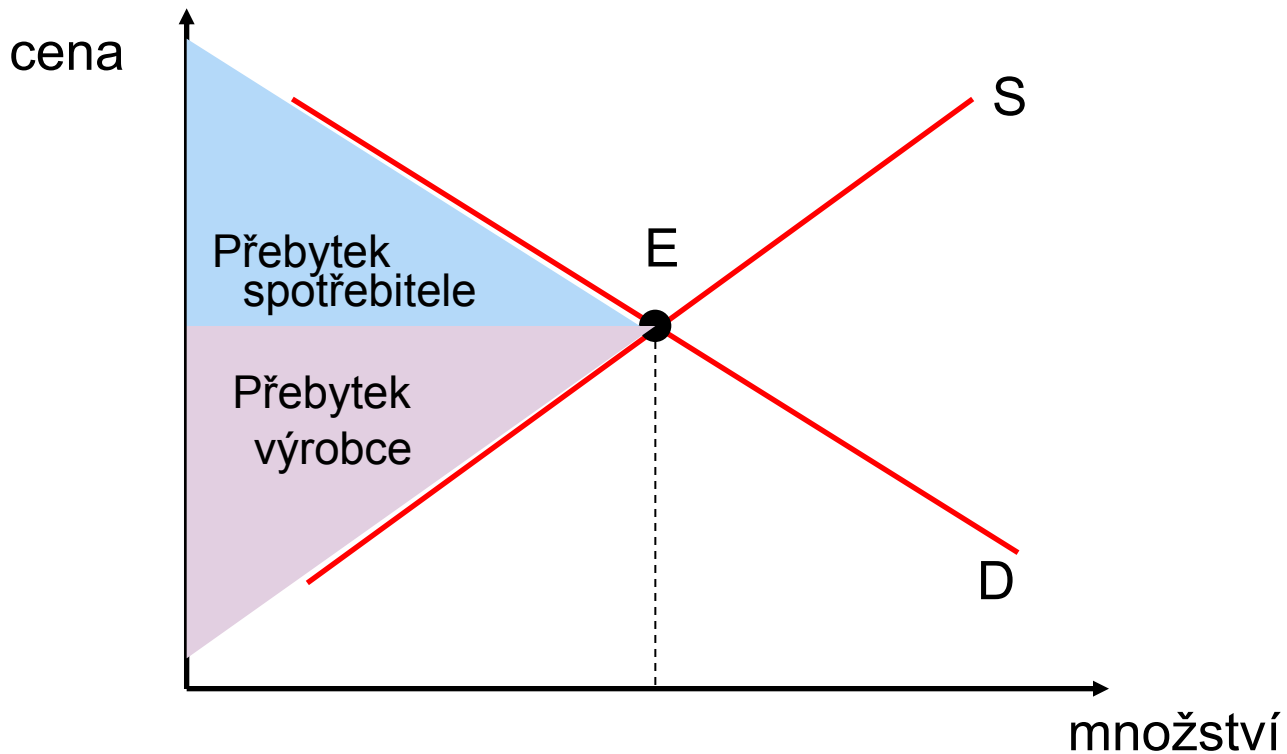
- **efektivnost** = taková alokace zdrojů, kdy je celkový přebytek všech členů společnosti maximální
- **X rovnost** = „spravedlivé“ rozdělení blahobytu mezi všechny členy společnosti

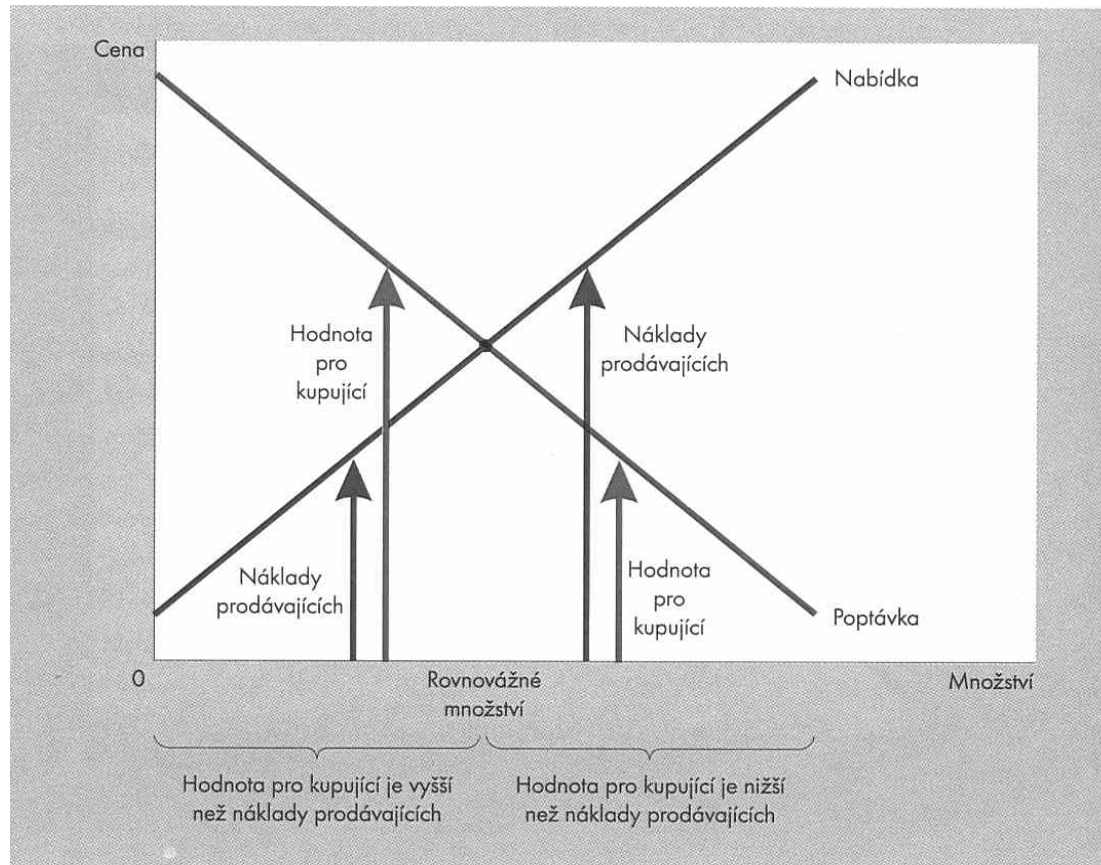
Efektivnost trhu

- Svobodné trhy:
 - „přidělují“ statky kupujícím, kteří si jich **nejvíce cení** (ochota platit)
 - „přiřazují“ poptávku po statcích prodávajícím, kteří jsou **schopni vyrábět s nejnižšími náklady**
- ... je produkováno takové množství statků, které maximalizuje přebytek spotřebitele a výrobce

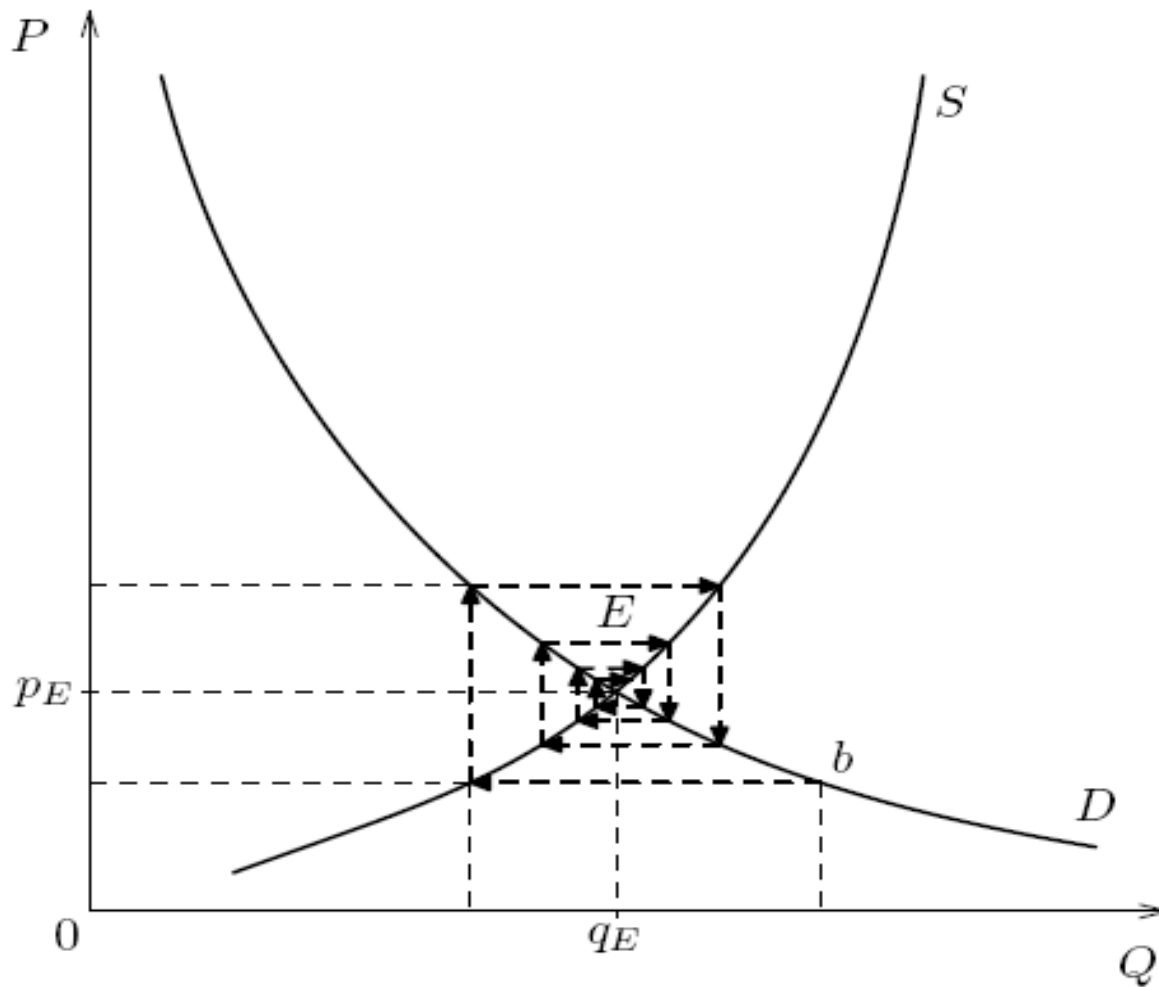
Přebytky při tržní rovnováze

Efektivnost rovnovážného množství

Pavučinový model trhu

Příklad ze života

Z novin

Obchodování se vstupenkami

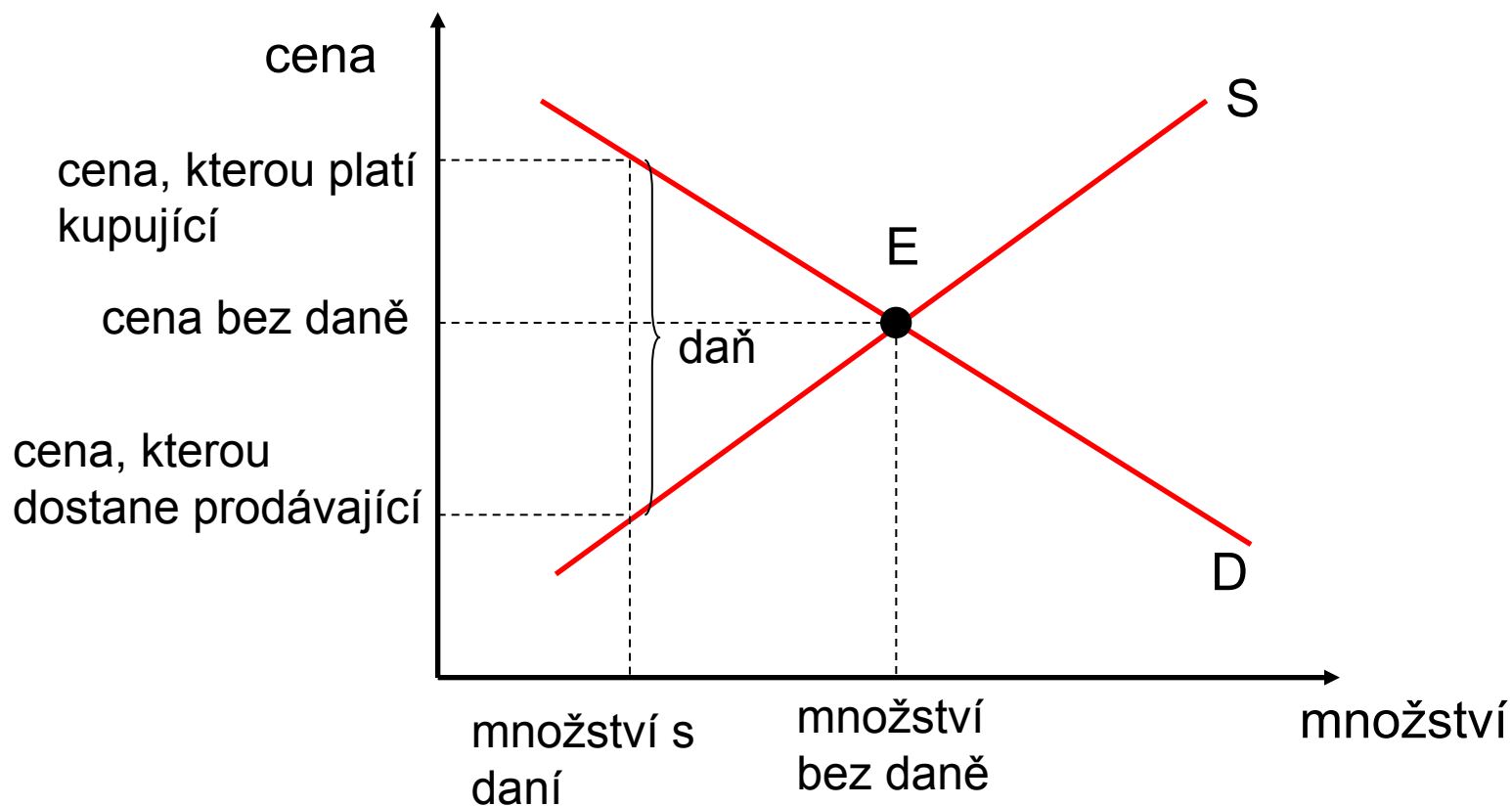
Má-li ekonomika alokovat své vzácné zdroje efektivně, musí se statky dostat ke spotřebitelům, kteří si jich cení nejvíce. Neoficiální obchodování se vstupenkami je jeden z příkladů, jak trhy dosahují efektivních výsledků. Překupníci nakupují lístky na divadelní představení, koncerty a sportovní události a pak je prodávají za vyšší cenu, než byla původní. Překupníci si účtují nejvyšší cenu, jakou je trh ochoten zaplatit, a tím pomáhají zajistit, že vstupenky získají spotřebitelé s nejvyšší ochotou za ně platit. Jak ovšem popisuje následující článek, probíhá určitá diskuse o tom, zda by měla tato tržní činnost být legální.

Příklad: Náklady zdanění

- Jak ovlivňují daně ekonomický blahobyt?
= cena placená kupujícími se zvýší, cena, kterou dostanou prodávající, klesne
- Ztráty mrtvé váhy = snížení celkového přebytku vyvolané narušením trhu

Dopad daně

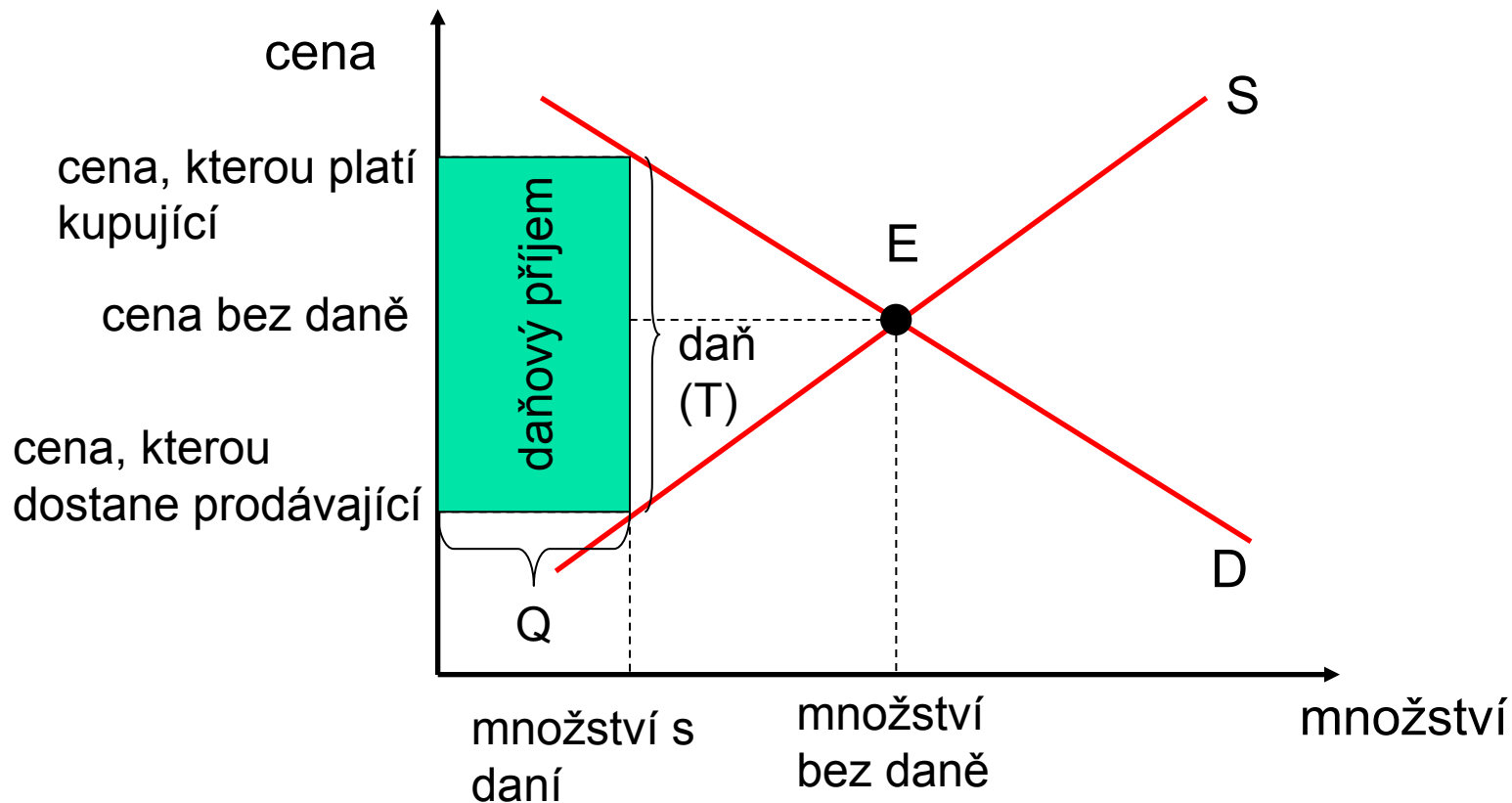
Daňový příjem

T = výše daně

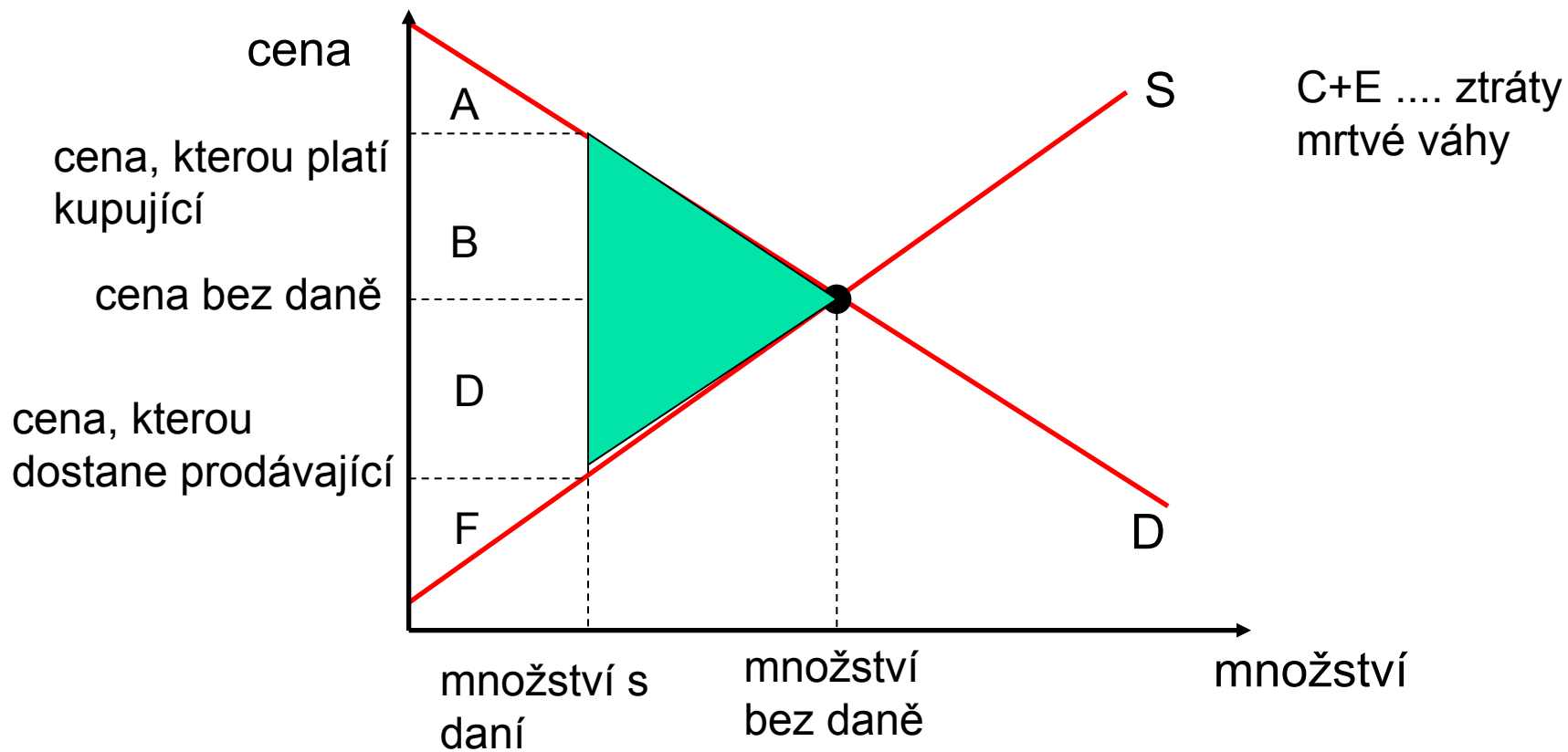
Q = prodané množství produktu

Daňový příjem státu = $T * Q$

Daňový příjem

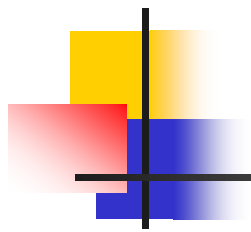
Dopad daně

Dopad daně

- Změna přebytku spotřebitele
- Změna přebytku výrobce
- Změna daňového příjmu
- Ztráty spotřebitele a výrobce převýší příjem státu z daně

Konec 😊